

УДК 351.741

**Денис Євгенійович ДЕНИЩУК,**

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ,  
науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем забезпечення діяльності поліції  
Харківського національного університету внутрішніх справ;  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0285-8831>

## **ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КІНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ**

Практика застосування собак у службовій діяльності існувала ще за царських часів. Пізніше, в радянський період кінологічна служба набула подальшого розвитку. Не втратило своєї актуальності питання кінологічного забезпечення в діяльності правоохоронних органів і у сучасній Україні.

Наразі 2021 рік є роком певного підведення підсумків того, що вже зроблено в цьому напрямку, а також розробки і впровадження нової Концепції розвитку кінологічних служб на наступні роки, чим і обумовлюється актуальність обраної теми дослідження.

Проблематика підготовки персоналу правоохоронних органів до забезпечення кінологічної діяльності була предметом численних наукових досліджень. Серед вчених, що працювали над цією проблематикою, необхідно відмітити: А. Афанасьєва, А. Галімова, В. Березюка, О. Богданюка, О. Винограда, О. Вотінова, Ю. Дем'янюка, О. Діденка, В. Дорофєєва, С. Дякова, Т. Івашкову, Д. Іщенко, М. Кабачинського, О. Ковалю, В. Мірошніченко, Є. Потапчука, В. Примака, В. Паламарчука, А. Радванського, В. Решетника, В. Руденка, С. Серховця, С. Сидоренкова, О. Ставицького, О. Торічного, В. Ягупова тощо.

Переважна більшість дослідників сходиться у думці про недостатній рівень сучасного розвитку вітчизняних кінологічних підрозділів та необхідність подальших вдосконалень у цій сфері. Для вирішення означеного питання, Міністерством внутрішніх справ України від 24 травня 2017 року було видано наказ № 442 «Про затвердження Концепції розвитку кінологічних служб центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, та Національної гвардії України до 2020 року» [1].

На виконання вимог зазначеної Концепції, Голова Національної поліції України, Голова Державної прикордонної служби України, Голова Державної служби України з надзвичайних ситуацій та командувач Національної гвардії України у період до 01 липня 2017 року провели роботи з підготовки та затвердження програм розвитку кінологічних служб. На основі розроблених програм були складені та впроваджені щорічні плани работ кінологічних служб й інші нормативні акти організаційно-адміністративного характеру.

Необхідно зазначити, що усі вище перелічені правоохоронні органи мають чинні Інструкції: з організації діяльності кінологічних підрозділів / кінологічного забезпечення / службової кінології.

Звертаючи увагу на деякі розбіжності, що помітні у термінології з питання кінології, визначення, надане кінологічному забезпеченню оперативно-службової діяльності С. Серховецем, набуває особливої значущості. Він розглядав кінологічне забезпечення оперативно-службової діяльності правоохоронних органів, як інтегративне поняття специфічних завдань, що вирішуються кінологічними підрозділами, у класичному значенні поняття «забезпечення» та з точки зору особливостей оперативно-службової діяльності правоохоронних органів [2].

Разом із тим, важливим аспектом проблеми кінологічного забезпечення є відсутність чіткого визначення поняття «правоохоронні органи». Однозначної відповіді на те, що таке правоохоронний орган, як у науці, так і в законодавстві України немає. Підставою для зробленого нами висновку є наукові дослідження Б. Бубрика, В. Хоми, І. Ковальчука [2] та інших.

Отже, навіть із вже наведених нами даних помітно, що кінологічне забезпечення є питанням більш широким, ніж область адміністративних повноважень Міністерства внутрішніх справ України. Так, наприклад, загальновідомою є практика використання службових собак на митницях, застосування собак Службою безпеки України, залучення кінологів до виконання службових завдань у Державній кримінально-виконавчій службі України тощо.

Отже, можна аргументовано стверджувати, що оскільки використання службових собак відбувається у різних правоохоронних органах, доцільно визначити загальні питання, які будуть актуальні для розвитку кінологічних підрозділів у всіх цих органах. На наш погляд до таких питань відносяться:

1. організація розведення і вирощування службових собак у кінологічних підрозділах, а також племена робота. Цей напрямок діяльності важливий для усіх правоохоронних органів без винятку. Проте, зважаючи на особливості окремих собак та специфіку правоохоронних органів, уподобання до порід будуть різнитись. Так, наприклад, для роботи на транспорті (у літаках, чи автобусах) будуть корисні невеликі за розмірами породи собак. А для виконання завдань по переслідуванню і затриманню порушника, перевага буде віддана більш крупним породам;

2. розбудова нормативно-правових актів, що складають зміст правового поля діяльності кінологічних служб також буде актуальна відносно усіх правоохоронних органів. Нормативні документи щодо окремих органів навряд чи можуть бути об'єднані, проте загальним орієнтирами їх розробки можуть слугувати європейські стандарти;

3. підготовка майбутніх офіцерів правоохоронних органів до кінологічного забезпечення оперативно-службової діяльності. На відміну від попередніх пунктів, завдяки сучасним дослідженням та напрацюванням учених, можна виділити універсальні напрямки (критерії) підготовки для будь-якого правоохоронного органу. А саме: когнітивний (відображає стан володіння теоретичними і практичними знаннями), мотиваційний (характер сформованості спрямованості особистості офіцера, рівень розвитку інтересів, мотивації, ставлення до кінологічної діяльності), діяльнісний (здатність використовувати набуті уміння та навички під час вирішення практичних завдань професійної діяльності пов'язаних з кінологічним забезпеченням) та інтегральний (навчальна успішність курсантів) [3].

Перспективними напрямками подальших досліджень на нашу думку є: вивчення світового та європейського досвіду із службової кінології; аналіз результатів виконання Концепції розвитку кінологічних служб, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 24.05.2017 року № 442; розгляд шляхів розвитку стосунків й комунікацій між кінологічними службами різних державних органів та міністерств, із громадськими кінологічними організаціями, суспільством в цілому (з метою популяризації кінологічної служби та залучення недержавних джерел фінансування).

Отже, функціонування кінологічних служб пов'язане із вирішенням низки питань, що є типовими не лише для центральних органів виконавчої влади, діяльність яких координується через Міністра внутрішніх справ України, але також і для інших правоохоронних органів. При цьому, кінологічні підрозділи зарекомендували себе як дієвий інструмент вирішення службових завдань з правоохоронної діяльності. Тож, з метою розвитку кінологічного забезпечення на наступні роки доцільно враховувати означені питання не лише на рівні нової Концепції МВС, зосередженої на кінологічній службі,

але й закріплювати відповідні загальні підходи у таких керівних документах, як Концепції та Стратегії більш високого рівня, що стосуються інших питань правоохоронної діяльності (наприклад, затверджені Кабінетом Міністрів України чи Президентом України).

#### Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Концепції розвитку кінологічних служб центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, та Національної гвардії України до 2020 року : Наказ МВС України від 24.05.2017 № 442 // ІАС Консультант : сайт. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0A0SEF60A6> (дата звернення: 03.02.2021).

2. Серховець С. В. Сутність та зміст кінологічного забезпечення оперативно-службової діяльності правоохоронних органів. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки*. 2014. № 1 (70). С. 147–156.

3. Серховець С. В. Формування готовності майбутніх офіцерів правоохоронних органів до кінологічного забезпечення оперативно-службової діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2016. 261 с.

Одержано 05.02.2021

УДК 342.7

**Олена Сергіївна ЄЛІСЄЄВА,**

курсант групи Ф1-19-103

Харківського національного університету внутрішніх справ;

**Віктор Вікторович ЛАЗАРЄВ,**

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9468-0497>

## ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПОЯВА НОВОЇ КАТЕГОРІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НЕОБХІДНОСТІ ЇЇ ЗАХИСТУ

Сучасні технології дедалі активніше динамізують правове середовище країн світу. Це зумовлюється зміною як загальних світових стереотипів щодо побудови якісного правового простору, так і конкретно-зорієнтованими показниками загального добробуту країн, що обрали сучасний спектр розвитку, який ґрунтується на застосуванні сучасних цифрових технологій у всіх сферах суспільного життя. Україна, будучи демократичною, соціальною, правовою державою, про що зазначено в Конституції, має основним обов'язком утвердження і забезпечення прав і свобод людини [1]. З огляду на це, необхідним для нашої держави є створення якісного механізму забезпечення та захисту прав людини у сучасних реаліях ХХІ сторіччя.

З розвитком цифрових технологій виникає і нова категорія прав людини – категорія цифрових прав. 6 липня 2012 року під час проведення 20-ї сесії Комітету з прав людини ООН було прийнято Резолюцію про сприяння та захист прав людини в Інтернеті (оригінальна назва – Resolution on the Promotion, Protection, and Enjoyment of Human Rights on the Internet) [2]. Означена подія стала початком світового визнання нової категорії прав людини та створення надійних механізмів для її захисту.

За визначенням української громадської організації «Платформа прав людини», цифрові права – це права людини в онлайн середовищі, які включають, зокрема, право